

De Nieuwe Marke
Eigentijds ouder worden

Een Gastvrij Thuis
Een Bruisend Hart

Visiedocument
12-02-2010

Eigentijds ouder worden

De Marke is het resultaat van een visie op eigentijds ouder worden. Met begrip voor de oudere van nu, maar zeker ook voor de oudere in de toekomst. Een vertaling van en zicht op zelfstandigheid van en zorg (-aanbod) voor senioren; een flexibele manier van ouder worden in een goede en duurzame woon- en leefomgeving met gebruikmaking van technologische innovaties.

Een woon- en leefomgeving en begeleiding waar emotionele aspecten zoals een aangename sfeer - zich 'thuis' voelen - zwaar wegen. Waar privacy en zelfstandigheid enerzijds en maatschappelijke betrokkenheid anderzijds samengaan. De doelstelling is dat senioren blijven participeren in en betrokken zijn met de maatschappij en er zo lang mogelijk volwaardig deel van uit maken.

Er kan geen misverstand over bestaan dat De Marke primair een professionele zorgonderneming is die zich juist en vooral richt op de groep kwetsbare senioren met een meer of minder intensieve zorgvraag. Een groep die, vanwege de dubbele vergrijzing, in de nabije toekomst sterk zal groeien. Maar een intensieve zorgvraag zou niet mogen leiden tot een gedwongen verhuizing uit Bergen of tot sociale uitsluiting. Daarom wil De Marke ook een bruisend hart in het dorp Bergen zijn, dat tegelijk een gastvrij thuis biedt aan hen die dat nodig hebben.

De Marke richt zich zodoende in brede zin op het welzijn en welbevinden van oudere mensen in de gemeente Bergen en vooral van de maatschappelijke groep met een wat kleinere of middelgrote portemonnee.

Dat vooral is de opdracht voor De Marke als maatschappelijke onderneming voor wonen, welzijn, comfort, zorg en dienstverlening voor senioren.

In dit document is de visie van De Marke vastgelegd als inspiratie voor de toekomst en als kader voor het nieuwbouwtraject.

Levenskunst

De Marke streeft er in alles naar dat oudere mensen in Bergen een goede kwaliteit van leven ervaren. Onze dienstverlening is gericht op al die zaken die daarvoor nodig zijn: wonen, welzijn, comfort en - indien nodig - zorg op maat. Daarbij sluiten kleur en "cultuur" van onze dienstverlening aan op de aspecten die het dorp Bergen kenmerken en aantrekkingskracht geven. Kunst, cultuur, natuur en gastvrijheid zijn daarin centrale thema's. We vatten ze samen onder de noemer "levenskunst".

De senior van de toekomst maakt deel uit van een nieuwe generatie en staat in veel opzichten anders in het leven dan die van vroeger en nu. De senioren (van straks) verschillen niet alleen in aantal, maar ook in hun kijk op het leven, waarden en keuzes en (stijl)voorkeuren. Ze zijn maatschappelijk betrokken en willen dat blijven. Behoud van regie is daarbij een wezenlijk aspect. Geen patiëntconcept, maar een concept van welzijn en welbevinden waarin de eigen keuze, beleving, zingeving en zich thuis voelen centraal staan.

Met het ouder worden veranderen wel behoeftes en wensen, maar vooral ook de mogelijkheden die te maken hebben met de inrichting van het leven. Het inkomen wordt lager, de vitaliteit vermindert geleidelijk, de actieradius wordt kleiner, het aantal sociale contacten neemt af. Niet zelden is sprake van (chronische) ziekte of gebreken en soms is zelfs sprake van regieverlies. De aard en intensiteit van die veranderingen verschillen van persoon tot persoon. Maar het zijn wel veranderingen die van invloed zijn op de kwaliteit van het leven en vooral ook op de *beleving* daarvan, c.q. het welbevinden.

Die veranderende behoeftes en mogelijkheden van senioren zijn een gegeven, maar zouden niet mogen leiden tot sociale uitsluiting of verlies van levenskwaliteit. Senioren zijn mensen in een nieuwe levensfase met betekenis voor maatschappij en anderen. Net zoals mensen in andere levensfasen. Zo willen en moeten we mensen op leeftijd ook blijven benaderen.

En hoe de toekomst zich ook ontwikkelt, bij het nadenken over de toekomst van de zorg mag niet vergeten worden dat zorg in de eerste plaats met emoties gepaard gaat. Ook al blijven we langer gezonder, vitaal en (maatschappelijk) actief; op den duur krijgt vrijwel iedereen te maken met geleidelijke beperkingen en ongemakken van het lichaam en misschien van de geest door het ouder worden. Afhankelijker worden en het gelijktijdig behouden van waardigheid is daarmee essentieel. De manier waarop 'de zorg' - bejegening, aandacht en service - omgaat met behoeftes van senioren kan tot emoties leiden. Zorg en emotie gaan hand in hand; dat was vroeger zo, dat is nu zo en dat zal in de toekomst ook zo zijn.

De Marke staat als centrum voor dienstverlening letterlijk en figuurlijk *midden in* de samenleving van Bergen. We richten ons op het welzijn en welbevinden van senioren. Dat wil lang niet altijd zeggen "met cliënten bezig zijn". Het gaat vaak nog meer om het creëren van de juiste omstandigheden waarin oudere mensen zich zo gelukkig mogelijk kunnen voelen en een goede kwaliteit van leven ervaren. Daarvoor zetten we ons met hart en ziel in, waarbij we ook onbevanging naar buiten treden met onze ambities en onze dienstverlening.

Tijdig, adequaat en professioneel

Wij richten ons vooral op zaken die bij het leven van alledag horen en die dit aantrekkelijk maken. Daarbij gaan we uit van de *mogelijkheden* die mensen hebben en niet van hun beperkingen. We stimule-

ren zelfredzaamheid op alle levensterreinen. Waar deze zelfredzaamheid afneemt en het welbevinden hierdoor negatief wordt beïnvloed beschikken we over faciliteiten en vakkennis om hierin met individuele arrangementen te voorzien.

Eigenlijk gaat het daarbij maar voor een deel om handelingen of hulp die specifiek betrekking hebben op ziekte, gebrek of handicap. Maar *als* die hulp nodig is dan zorgen we er ook voor dat deze tijdig, adequaat en professioneel beschikbaar is.

Vanuit deze ambitie kunnen we het volgende bieden of organiseren.

- Een woning naar wens en mogelijkheden in een prettige en veilige omgeving;
- Faciliteiten voor dagelijkse benodigdheden en recreatieve activiteiten;
- Mogelijkheden voor ontmoeting en nieuwe contacten;
- Service en comfortdiensten afgestemd op persoonlijke wensen en behoeftes;
- Activiteiten om lichamelijk, psychisch en mentaal zo goed mogelijk in conditie te blijven;
- Sociaal-maatschappelijke hulp;
- Geneeskundige en verpleeg (-kundige) zorg.

We streven er in de eerste plaats naar dat mensen zelfstandig in hun eigen huis en in hun eigen sociale omgeving kunnen blijven wonen. Waar nodig springen we bij als daar belemmeringen ontstaan en thuiswonenden zijn ook van harte uitgenodigd om gebruik te maken van de faciliteiten van ons dienstencentrum.

Maar als het zelfstandig thuis wonen om wat voor reden niet meer gaat kan De Marke een nieuwe en passende thuissituatie bieden, waarbij onze zorg en faciliteiten onder direct handbereik komen. Een nieuwe thuissituatie in de directe omgeving van de oude woning, in de "eigen" wijk.

Betaalbaarheid

Het is van het grootste belang dat we aan de mensen die op ons vertrouwen onze diensten kunnen *blijven* aanbieden. Om deze continuïteit te verzekeren is het een absolute voorwaarde dat de integrale kosten van onze dienstverlening en de opbrengsten die hier tegenover staan - ook op langere termijn - met elkaar in evenwicht zijn. We zijn doordrongen van deze noodzaak en streven er naar dat alles wat we doen ook betaalbaar is. Een effectieve en duurzame bedrijfsvoering en een sluitende integrale exploitatie vormen het uitgangspunt voor al onze activiteiten. Dit uitgangspunt belemmert ons niet, maar daagt ons juist uit tot het vinden van creatieve oplossingen. Want verschraling van dienstverlening is voor ons geen optie.

Thuis voor iedereen

Als je gezond bent - dat is tegenwoordig en in de toekomst tot een steeds hogere leeftijd het geval - is het nauwelijks voor te stellen dat je niet meer de vitaliteit hebt van vroeger, niet meer mee kunt komen met jongere mensen. Ook wanneer je steeds minder zelfstandig wordt en niet van de ene op de andere dag afhankelijk wordt van zorg kan De Marke een plaats bieden.

Het kan ook best een bevrijding zijn om verlost te worden van de taken en lasten die je zelf steeds moeilijker kunt doen of dragen. Dan is het ook wel eens goed om terug te kunnen vallen op een omgeving met rust en ondersteuning.

Zeker in een wereld waarin de ontwikkelingen steeds sneller gaan en moeilijker zijn bij te houden, kan zo'n omgeving voordelen hebben.

Als het gaat om geïndiceerde zorg richten we ons op mensen die bij ons dienstencentrum wonen, in de aangrenzende wijk en in de gemeente Bergen. Om in aanmerking te komen voor één van onze woningen is de plaats van herkomst overigens geen criterium. Het staat iedereen vrij zich aan te melden. Zo wil De Marke bijvoor-

beeld ook senioren die zelf niet uit Bergen komen, maar daar wel een kind hebben wonen of om andere reden graag bij De Marke willen wonen, een warm thuis bieden.

Als mensen hebben gekozen voor De Marke als hun thuis dan mag er geen aanleiding meer zijn om nog eens te moeten verhuizen. Als de zorgvraag toeneemt of verandert, dan zijn we in staat om hierin binnen ons centrum te voorzien. We werken en denken daarbij oplossingsgericht.

Ook voor andere groepen met een specifieke permanente of tijdelijke zorgvraag kán De Marke een plek bieden als er plaats beschikbaar is.

Daarbij denken we bijvoorbeeld aan mensen met niet aangeboren hersenletsel of aan mensen die tijdelijk verpleegkundige zorg in een aangepaste omgeving nodig hebben, bijvoorbeeld voordat zij na een ziekenhuisopname weer zelfstandig thuis kunnen wonen.

Wel is het zo dat onze zorg vooral is gericht op mensen met belemmeringen van somatische, psychogeriatrische of psychosociale aard. Voor mensen met een verstandelijke of psychiatrische beperking hebben we vooralsnog onvoldoende eigen mogelijkheden om in hun zorgvraag te voorzien.

Ons dienstencentrum beschikt over faciliteiten die het leven van bewoners in en bij De Marke zo aangenaam mogelijk maken, zoals een restaurant, een café, een bibliotheek en een gezondheidscentrum. Deze faciliteiten hebben een publiek karakter en beogen iedereen uit Bergen en omgeving te verleiden hier naar toe te komen. We stimuleren juist dit publieke gebruik omdat we geloven dat daarmee mogelijkheden ontstaan voor sociaal verkeer en interessante ontmoetingen met en van bewoners van De Marke.

Het is zelfs zo dat we bewust nog meer sociaal verkeer willen creëren door voorzieningen in ons complex waarvan de eigen bewoners geen of zeer beperkt gebruik zullen maken. Zoals een kinderdagverblijf, een Bureau voor Jeugd en Gezin en het welzijnsloket van de gemeente Bergen.

De Nieuwe Marke als gemeenschap

De Marke is een met Bergen verbonden gemeenschap, een open relatie waar geen verschil is tussen 'binnen' en 'buiten'. Een gemeenschap waarin zorg bestaat uit caring for (gericht op de fysieke en emotionele behoeften van senioren) en caring about, waarbij sprake is van empathie en emotionele betrokkenheid.

Waar ook een combinatie mogelijk is van zorg door betaalde deskundige medewerkers en zorg door familie, vrienden en vrijwilligers. De zorg op De Marke bestaat uit meerdere netwerken van formele en informele relaties. Waar de krachten waar mogelijk en noodzakelijk worden gebundeld. Krachtig samenwerken door een combinatie van professionele inzet, vrijwillige en informele inzet waarbij sprake is van zowel (ver-)zorg(-ing) als emotionele en sociale steun. Zo kijken wij bijvoorbeeld naar de wederkerigheid van dienstverlening die passiviteit en afhankelijkheid van 'professionals' voorkomt en gelijktijdig de actieve, zelfstandige houding van senioren versterkt. Niet alleen voor wat betreft de zorg, maar ook met betrekking tot sociale ondersteuning, creativiteit en kunst en het voeren van de eigen huishouding en administratie. Vanzelfsprekend voor wie dit wil en kan! Maar ook met hulp van een extern netwerk, betrokken op de Bergense samenleving.

De Marke staat open voor de Bergenaar, om te komen eten, ontspannen, ateliers en exposities te bezoeken en gebruik te maken van het (zorg-)aanbod. En in verbinding met de jeugdopleidingen stages in diverse functies in de zorg en het restaurant. Zo ontstaan allerlei

mogelijkheden voor interactie en ontstaat een levendige gemeenschap en een inspirerende (werk- en leer-) woon- en leefomgeving.

De Nieuwe Marke als gebouw

De gebouwen van De Marke zijn gesitueerd op een aantrekkelijke, herkenbare en zichtbare plek met veel groen en water aan een belangrijke toegangsweg van Bergen. Op loopafstand van het dorpscentrum en grenzend aan een woonwijk.

De visie van De Marke vertaalt zich in deze woon- en leefomgeving. Licht, ruimte en levendigheid, kleur, vorm, materiaal en voorzieningen voor woonzorgvormen zijn belangrijke thema's. Evenals aandacht voor milieu en duurzaamheid. Bouwkundige structuren zijn logisch ingepast in de natuurlijke en landschappelijke kwaliteit van de locatie. Ze zijn qua schaal, maat en uitstraling herkenbaar voor inwoners van Bergen en geven vooral de indruk van een levendige en toegankelijke plek met woningen en publieke voorzieningen.

Op de locatie zien we naast het bestaande complex aanleunwoningen (Saenehof) de volgende voorzieningen.

- Een complex met een dienstencentrum op de begane grond en bovengelegen (geclusterd) 1- en 2-persoons woningen;
- Een bescheiden aantal groepswoningen;
- Losstaande appartementgebouwen met een aantal woningen voor 1 of 2 personen.

Alle woningen zijn gelijkvloers en levensloopbestendig. De woningen in de appartementgebouwen zijn ook bedoeld voor mensen die misschien nog niet direct een zorgvraag hebben maar die vooral op een prettige en veilige plek met voorzieningen willen wonen. Ook mensen met een zorgindicatie kunnen hier echter prima wonen.

De woningen in het complex zijn in eerste instantie wél bestemd voor mensen met een zorgindicatie maar onderscheiden zich verder niet van de andere woningen.

Omdat woonwensen van persoon tot persoon verschillen, zijn er ook appartementen van verschillende afmeting. Van studio's tot meerkamerwoningen. We richten ons nadrukkelijk op toegankelijkheid en bereikbaarheid van de appartementen voor alle Bergenaren.

De groepswoningen zijn elk voor 8 mensen met ernstige dementie en voor wie het wonen in een groep de meest passende thuissituatie is. De woningen zijn op de begane grond gesitueerd met een directe toegang tot een beschermd en besloten deel van de parktuin. De bewoners maken uitsluitend onder begeleiding gebruik van de faciliteiten in het dienstencentrum.

Aan interne verhuizingen is bij toenemende zorgvraag of immobiliteit soms niet te ontkomen om adequate zorg te kunnen garanderen, maar De Marke wil dit wel zo veel mogelijk voorkómen. Het heeft de voorkeur het zorgaanbod aan te passen en niet de woonsituatie. Woningen zijn daarom ook niet "geormerkt" voor bepaalde doelgroepen of specifieke zorgvragen: uitwisselbaarheid en keuzevrijheid staan voorop.

Bruisend hart

Het dienstencentrum is de centrale ontmoetingsplek en het bruisende hart van het complex met faciliteiten en services, zowel voor de mensen die op het terrein wonen als voor mensen "van buiten". Dit centrum is ook de uitvalsbasis voor het bieden van zorg en service in de bovengelegen woningen en in de aangrenzende wijk, inclusief de woningen op het eigen terrein.

In het dienstencentrum staan vooral de gewone maar plezierige dingen van het leven centraal. De (geneeskundige / verpleegkundige)

zorg bevindt zich op de achtergrond en is nergens direct zichtbaar. Als gebouw stellen we het ons ook voor als een dorps- en ontmoetingsplein of als een straat, waaraan de verschillende voorzieningen gelegen zijn. Licht, ruimte en de uitstraling van een (overdekte) buitenruimte dragen bij aan de dorpspleinbeleving. Kunst en cultuur zijn herkenbare thema's voor Bergenaren en komen zowel in de inrichting als in het gebruik van dit dorpsplein tot uitdrukking. Centrale functie is het restaurant waar men de gehele dag terecht kan. Dit restaurant is goed bereikbaar en herkenbaar, ook voor gasten van buiten.

Het dienstencentrum heeft een nadrukkelijk "publiek" karakter en vormt het "gezicht" van de Marke voor de gemeenschap. Naarmate men verder het complex in gaat wordt de sfeer meer beschermd en privaat.

Het appartement is het "eigen" en private domein van de bewoner. Hier kun je alleen binnen komen met toestemming van de bewoner.

Ook als het gaat om het verlenen van zorg of bijvoorbeeld het plegen van technisch onderhoud.

De Marke biedt op deze wijze een "assortiment" aan geschikte woonruimte dat logisch aansluit op de wooncarrière in een mensenleven en het zelfstandig wonen in de wijk. Waarbij met toename van de beschutting en veiligheid ook de beschikbaarheid en bereikbaarheid van zorg- en servicefaciliteiten toeneemt.

Bijzonderheden / aandachtspunten

In het voorgaande zijn de belangrijkste elementen van de visie van De Marke verwoord. Ter aanvulling volgt hier nog een aantal bijzonderheden / aandachtspunten die vooral ook voor het ontwerp van belang zullen zijn.

- De woningen in het centrale complex kunnen uitkomen op een gang óf op een (afgeschermd) galerij aan de straat of het dorpsplein. Hier ligt een belangrijke keuze met belangrijke consequenties voor sfeer, oriëntatie, etc. Belangrijk is dat in de verkeersruimtes bij de appartementen ook kleinere open plekken worden gecreëerd voor ontmoetingen met een wat meer intiem karakter;
- In het restaurant is zicht op (een vorm van) maaltijdbereiding belangrijk;
- Kenmerkende begrippen voor de architectuur zijn: natuurlijk, eigentijds, huiselijk, oriëntatiebevorderend;
- De Marke gaat een actieve relatie aan met de omgeving, gebaseerd op wederkerigheid. Omwonenden, bewoners van de wijk en de gehele gemeenschap van Bergen ervaren De Marke als "ons" huis;
- Complex, cultuur en bejegening stralen positiviteit en levenskracht uit. Dit heeft aantrekkingskracht op (potentiële) bewoners, maar ook op nieuwe medewerkers, mantelzorgers en vrijwilligers. De Marke is een plek en organisatie waar je graag deel van uit wil maken.